

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ι΄.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 1 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 461

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. 'Ο δρόμος τῶν «Νουμά».
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. 'Η δεκαετηρίδα τοῦ «Νουμά».
ΙΔΑΣ. «Νουμάς» καὶ Δημοτικισμός.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. 'Απάνου στὰ δέκα χρόνια τοῦ
«Νουμά».
ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ. 'Ο «Νουμάς».
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτικὴ 'Επιθεώρηση.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Γιατί ὁ «Νουμά» καὶ γιατί
«Νουμάς».
Α. ΤΡΑΝΟΣ. Τὸ μέλλον.
ΦΗΜΙΟΣ. Μουσικοκριτικά.
ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Η φοράδα τοῦ Ρολάντου.
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΦΟΡΑΔΑ ΤΟΥ ΡΟΛΑΝΤΟΥ

Βέβαια θὰ τὴν ἔχη ὁ ἀναγνώστης μας ἀκουστά, τὴ νόστιμη ἐκείνη τὴ λαϊκὴ παράδοση τῆς μεσαιωνικῆς Γαλλίας, γιὰ τοῦ Ρολάντου τὴ φοράδα, τὴ φοράδα τοῦ περὶφημου, τοῦ ἐπικοῦ τοῦ ἥρωα, ποῦ ὡς κ' ἓνα του ζῆου ἔπρεπε φαίνεται νὰ εἶναι θάμα μονάχο. Ἐτσι κιόλας μᾶς τὴν περιγράφουνε εἶναι, λέει, μιὰ φοράδα ποῦ τὸ ταίρι τῆς δὲ βρῖσκες. Τρέχει, ἄνεμος δὲν τὴν πιάνει. Σοῦ ἔχει κ' ἓνα τέτοιο ἀφτί, ποῦ νὰ εἶσαι τοῦ λόγου σου στὴν Ἀνατολὴ καὶ κείνη στὴ Δύση, τὸ βῆμα σου θὰ καταλάβῃ, τὸν ἀνασασμό σου θὰ πάρῃ, ὡς καὶ τὸ λογισμό, στὸ κεφάλι σου μέσα, θάφουκραστῇ. Ἀπὸ μίλια καὶ μίλια μακριά, μυρίζεται τὸν ἐχτρὸ ἢ τὸν κίντυνο. Εἰδηση σοῦ δίνει ἀμέσως. Ἐπειδὴ μιᾶ, τοῦ Ρολάντου ἢ φοράδα. Κουβεντιάζει ὥρες μὲ τὸν καθαλλάρη τῆς, ὅπως δὲ καὶ τὰ ῥωμαϊκὰ τὰ δημοτικὰ τάλογάκι. Μὰ ἢ φοράδα τοῦ Ρολάντου, τί δὲν κάνει; Γράφει, διαβάζει, παίζει σκάκι. Καὶ ἢ ὁμορφιά τῆς πᾶ δὲ λέγεται. Μοναδικὴ στὸ εἶδος τῆς, ποῦ καὶ τοῦτο εἶναι μοναδικό. Παινέδι δὲν τῆς λείπει. Ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου τάχει τοῦ Ρολάντου ἢ φοράδα. Τὸ μόνο τῆς ἐλάττωμα, λέει ἓνα παλιὸ τραγούδι, ποῦ ἢ φοράδα ψόφησε, πάει.

'Ο Νουμάς ποῦ μπορεῖ, σὰ θέλετε, νὰ χῆ, ψεγάδια χίλια καὶ δύο, ἔχει τουλάχιστο ἓνα σίγουρο, ἀρχισίγουρο προτέρημα, καὶ τὸ προτέρημά του εἶναι, ὄχι μόνο ποῦ ζῆ, μὰ ποῦ εἶναι καὶ ζωντανός. Σ'ἀφτὸ λοιπὸν ὁ Νουμάς βάζει κάτω, θὰ μοῦ πῆτε, τὴ φοράδα τοῦ Ρολάντου. Ἐλάτε ὅμως ποῦ στὸ παινεμένο μας τὸ ῥωμαϊκό, γιὰ τοὺς παινεμένους μας τοὺς Ῥωμιοὺς, ὅτι ἀλλοῦ περνᾶ γιὰ προτέρημα, τὸ πιάνουνε γιὰ ἐλάττωμα, καὶ ὅτι πάλε ἀλλοῦ περνᾶ γιὰ ἐλάττωμα, βγαίνει γιὰ προτέρημα. Τώρα θὰ μπήκατε στὸ νόημα, δὲ γίνεται. Ἄς ἔχη ὁ Νουμάς, σὰν περιοδικὸ ποῦ εἶναι, ὅσα προτερήματα χρειάζονται σ' ἓνα περιοδικό, καθὼς κ' ἢ φοράδα τοῦ Ρολάντου εἶχε, σὰ φοράδα ποῦ εἶτανε, ὅσα προτερήματα χρειάζονται καὶ δὲ χρειάζονται σ' ἓνα ζῶο ἡρωϊκό. Καὶ περσότερα νὰ εἶχε ὁ Νουμάς, δὲ θὰ φελοῦσε, ἀφοῦ τὸ ἐλάττωμά του τὸ ἀσυχώρητο, ξέρετε ποῦ εἶναι; Εἶναι ποῦ ζῆ.

Φέτο ἀβγάτισε μάλιστα τὸ κακό. Νὰ σας δέκα χρόνια σωστούτοιχα ποῦ ζῆ ὁ φίλος. Γιὰ τοῦτο κιόλας σὰ νὰ μυρίζουμαι πὼς βγαίνει σήμερα στὴ μέση ἓνας καινούργιος Νουμάς. Ὁ Νουμάς ἀφτός, παιδιά, εἶναι περιοδικὸ τόσο τέλειο, ποῦ σὲ ὅλη ἀλάκαιρη τὴν Ἐβρώπη νὰ ψάξετε, στὴν Ἀμερικὴ, στὴν Ἀσία, στὴν Ἀφρικὴ, στὴν Ὀκεανία, παρβμοιο δὲ θὰ βρῆτε. Δὲ μὲ πιστέβετε; Σταθῆτε μιὰ στιγμούλα καὶ θὰ τοῦ ψάλετε ὕμνο μαζί μου, ἐπειδὴ ἀκούστε· ὁ Νουμάς ποῦ σὰς λέω, βγαίνοντας στὸ ῥωμαϊκό, κατώρθωσε νὰ μὴν πειράξῃ, νὰ μὴν ἀδικήσῃ, τὸ λοιπὸν καὶ νὰ μὴ θυμώσῃ κανένανε ποτέ του. Ὁ καινούργιος ὁ Νουμάς, ἐχτρὸ δὲν ἔχει, δὲν ἔχει ἀντίπαλο. Φτάνει τὸ στόμα του νὰ νοιξῃ, φτάνει λέξη νὰ πῆ, καὶ ὅλοι ἀμέσως σύφωνοι μαζί του. Καλέ, ἀφήστε, καὶ θὰ διῆτε τί μπερμπάντης, τί ἀχρεῖος, τί ἀσυνείδητος, τί ἐλεεινός ποῦ εἶναι ὁ σημερινός μας ὁ Νουμάς, δταν τονὲ συγκρίνετε μὲ τὸ Νουμά τὸν καινούργιο, τὸ Νουμά ποῦ μερικοὶ δικοὶ μας τονὲ συλλογιούνται μὲρα νύχτα, μὲ ἀφοσίωση, μὲ στοργή, μ' ἔρωτα, μὲ φλόγα, τὸ Νουμά ποῦ τὸ μεγάλο του, τὸ μοναδικό του, τὸ ἀφάνταστο προτέρημά του εἶναι ποῦ δὲν ὑπάρχει!

Ἐγὼ ποῦ τί νὰ σὰς τὸ κρύφτω; μοῦ ἀρέσει πιὸ πολὺ ἀπὸ χίλιους ἀνύπαρχτους θησαυρούς, ἓνας παρὰς ὑπαρχτός, ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι φίλος τοῦ Νουμά ποῦ ὑπάρχει, τοῦ Νουμά ποῦ τονὲ διεφτύνει ὁ Ταγκόπουλος, ὁ Ταγκόπουλος ποῦ μὲ τόση κουράγιο, μὲ

τόσες θυσίες, με τόση λατρεία στην Ίδέα.... σώπα, σώπα, μωρέ Ψυχάρη, μήν αρχίσης κανέναν έπαινο στον Ταγκόπουλο, γιατί μάς τονέ χαντάκωσες τόν άνθρωπο. **Πένεϊ εφέντιμ**, πού λένε στην Πόλη. "Ας την πιάσουμε από άλλη έποψη την κουδέντα μας, δηλαδή ως τή γυρίσ υμε στο γενικό. Κάμαμε λόγο πιό άπάνω για μελλούμενους και παρούμενους **Νουμάδες**. Λοιπόν, έγώ νά σας πώ ή ταπεινή μου γνώμη έμένα είναι, πού έ τι έχει νά γίνη, πρέπει νά γίνη σήμερα, όσο ζούμε, όσο ζή κι ό **Νουμάς**. Και πειδή σ' άφτό άπάνω τó ζήτημα, στο ζήτημα τής ήθικης, τής φιλολογικης μας άθανασίας, βλέπω και πολλοί φίλοι μας έχουνε χρυσές έλπίδες, όνειρα γενναία, ίσως ώφέλιμο νά παραθέσω έδω δυό τρία λόγια ένός ρομάντζου μου - **Όρφανά**, πού γράφηκε τó περασμένο καλοκαίρι και πού θά δημοσιευτή τόν έρχάμενο τó χειμώνα.

Ό ήρωας, έτοι λέει στο τέλος, ό Αντρέας πού δούλεψε άκατάπαφτα για τó ρωμαίικο, «λογάριάζε πώς ύστερις από τó θάνατό του, θά φέξη, πιό ή μέρα ή μεγάλη, όπου ή πατρίδα θά βίξη μιá ματιά στον πόνο και στο πόνημα μιáς ζωής άλάκαιρης. Είχε ακούσει δηλαδή και πίστεψε ό Αντρέας εκείνο πού συνηθίζουμε και λέμε, πώς πρέπει πρώτα νά πεθάνη κανέννας, για νά τόν έχτιμήσουνε κατόπι. Ψέματα και τούτο, καθώς όλα τάλλα τά ρωμαίικα. Στην Ελλάδα σήμερα δέ βλέπουμε ούτε νά θυμούνται κανε τους πεθαμμένους. Μήτε είναι νάπορήσης. "Ένα Έθνος για νά είναι ίκανό, νά τιμήση τους πεθαμμένους, άπαραίτητο τουλάχιστο νά τους κατάλαθε, όταν είτανε ζωντανόι.»

Θαάρω πώς δίκιο έχει ό Αντρέας. Η Ελλάδα μας δέ φαίνεται ώριμη άκόμη για μεγάλους άθρώπους. Όριμη δέ φαίνεται, ή δύστυχη, ούτε, πώ νά πώ, για ένα μέλλο, άφού δέν κοιτάζει τó παρελθό. Και τόντις, ποιός κοιτάζει, ποιός θυμάται, ποιός σέβεται, στις μέρες τις δικές μας, έναν Τρικούπη, έναν Κοραή, πού στις μέρες τις δικές τους, θά έλπίζανε βέβαια και δάφτοι κανένα ψυχικό κατόπι από την πατρίδα, καμιάν άθανασία; Τόν Κοραή, μάλιστα, πρώτοι πρώτοι τονέ βρίςανε ποιόι; ένας Κόντος κ' ένας Χατζηδάκις, πού μήτε τή ματιά του, μήτε τή δράση του δέν είχανε τονέ βρίςανε οι ύπαδού του, τά παιδιά του, εκείνοι πού χωρίς τόν Κοραή, μήτε όνομα δέ θά είχανε μήτε ύπαρξη.

Και τó συμπέρασμά μου, σαν ποιό θαρρείτε νάναι; Τó συμπέρασμά μου είναι, πώς πρέπει νά πλερώνετε ταχτικά τή συντρομή σας στο **Νουμά**. Μήν προσμένετε νά πεθάνη από την πείνα, για νά τού στήσετε άντριάντα, πού και τότες, όπως δείξαμε από τά συνηθισμένα μας, δέ θά τού στηθή. Προτιμά

ό **Νουμάς** μιá γαζέτα στην τζέπη του, παρά δυό μπουστούς στον τάφο του άπάνω. Και σήμερα νά τού δώσετε χέρι, σήμερα νά τόν αγαπήσετε, γιατί νά σας κιόλας πού την ξεστομίσουμε τή λέξη τή μεγάλη, τή λέξη πού μέσα της όλα τάχει, πού είναι μάθημα και παρηγοριά, πού είναι βοηθός μας και δύναμή μας, τή λέξη άγάπη, τήν άγάπη, τήν άχώριστι, μήν τó ξεχνάτε, από την Ίδέα

Παρίσι, Παρασκευή, 8-20 τού Χριστού 1911

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΑΝΟΥ ΣΤΑ ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,"

Χαιρετώ τά δέκα χρόνια τού «Νουμά» κ' εύχομαι νά τά κατοστήση και νά τά χιλιάση.

Ό δυσκολοπάτητος δρόμος πού τραβή ή Ίδέα μας, πότε βρίσκοντάς τον ύπως ύπως χαρασμένο, πότε με τά χέρια της ανοίγοντάς τον και με τά ύπλα της - οι σταθμοί πού κάνει για νά ξανακοιταχτή και νά πάρη δύναμη για καινούρια πιό γενναία περπατήματα, δείχνονται μέσα στο «Νουμά» τις στήλες.

"Ένας φιλόσοφος από τους μεγαλύτερους και τού άρχαίου και τού νέου καιρού, έλεγε πώς για νά καταλάβουμε τάληθινά συστατικά μιáς ζωής, δέν πρέπει τή ζωή τούτη νά την κοιτάζουμε μέσα σε ό,τι άπλερο και σε ό,τι μισό μάς δίνει τó ζετύλιμά της - μά νά την προσέξουμε μέσα σε ό,τι πιό τέλειο μάς δίνει τó ζετύλιμά της τούτο, μέσα στο συμπληρωμένο της τó μέστωμα, δηλαδή μέσα στην όμορφιά της - γιατί και την αλήθεια μιáς ζωής, μέσα στο βαθύ της φυσικό, την παρασταίνει πιό πολύ από τή μιá ή από την άλλη ώρισμένη τού διάβα της στιγμή ό δρόμος πού πάει, ό σκοπός πού σημαδεύει.

Ψάχνοντας μέσα στα δέκα χρόνια τού «Νουμά», σπιτιού μαζί και κάστρου, με τις τάπιες του άρματομένες πάντα, μιá με τις πόρτες του ανοιχτές, για νά δέχεται λογής καλεσμένους κι άκάλεστους, κλητούς κ' έκλεκτούς, μπορούμε νάβρουμε και σημάδια μιáς δουλειάς τού κάκου, και κινήματ' αταίριαστα με τó ρυθμό των πραγμάτων. Μά τ' είναι τά σημάδια και τά κινήματα τούτά μπροστά στον καθρέφτη πού μάς παρουσιάζει; Γέροντας άπάνου τού ξαγναντεύουμε νά ξαναζή και νά περνά από μπρός μας, άξεχώριστη από την εθνικήν ιδέα, ή Ίδέα της γλωσσικής αναγέννησης, σε ό,τι έχει νά μάς δείξη πιό γενναίο και πιό σοφό, πιό ρωμαίικο και πιό άνθρωπινό, ή πάντα σε κατατρεμό και πάντα σε θρίαμβο Ίδέα, σφραγισμένη σε τεχνίτες τού Λόγου πού τά κοντύλια τους, κ' εκεί πού δέν ήχολογάνε σε λύρες, χτυπάνε, αξίνες, και, σαίττες, σφυρίζουνε.

Ό «Νουμάς» λοιπόν αξίζει νά γνωριστή και νά τιμηθή όχι για μικρά ψεγάδια μπορεί αναπόφευχτα